



การรับรู้ทักษะการเรียนรู้ ความมั่นใจ การประยุกต์ใช้ความรู้และความพึงพอใจของนักศึกษา
พยาบาลต่อการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์

Perception of Learning Skills, Confidence, Application of Knowledge and
Satisfaction of Nursing Students Towards Online Practice in Mental Health Nursing
and Psychiatry Practicum

Received: June 20, 2023

Revised: December 16, 2023

Accepts: December 24, 2023

สุวรรณา เชียงขุนทด¹ (ปร.ด.) สุลีมาศ อังศุเกียรติถาวร¹ (พย.ด.)

Suwanna Chiangkuntod (Ph.D), Suleemas Angsukiattitavorn (D.N.S)

ธารทิพย์ จิรกาญจนะ¹ (ศศ.ม.) ศิรินา สันทัดงาน¹ (ศศ.ม.)

Thantip Jirakunjana (M.A.), Sirina Suntudhan (M.A.)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อการเรียนในการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ 3) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความมั่นใจก่อนและหลังฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชของนักศึกษาพยาบาล และ 4) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการประยุกต์ความรู้จากทฤษฎีก่อนและหลังฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ของนักศึกษาพยาบาล

ประชากรคือนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ที่ลงทะเบียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ จำนวน 134 คน ที่ได้รับการฝึกปฏิบัติโดยใช้การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เน้นกรณีศึกษาแบบแสดงบทบาทสมมติโดยอาจารย์นิเทศประจำกลุ่มและการพบกันโดยตรง (Face to face) กิจกรรมฝึกหลัก 4 อย่างประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมกลุ่มบำบัด 2) การสนทนาเพื่อการบำบัด 3) รายงานกรณีศึกษารายบุคคล 4) รายงานและนำเสนอกรณีศึกษารายกลุ่ม คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางซีและมอร์แกนและเพิ่มโอกาสไม่สมบูรณ์ของแบบสอบถามร้อยละ 10 ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 113 คน เครื่องมือผู้วิจัยสร้างเองตามกรอบหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตปี 2560 ประกอบด้วย 4 ส่วนคือ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความพึงพอใจ แบบสอบถามการรับรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 แบบประเมินความมั่นใจตนเองในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช และความรู้เชิงปฏิบัติตามรายวิชา ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ค่าความเที่ยงเท่ากับ .87 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ

¹ อาจารย์ประจำสาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, Thailand

เชิงพรรณาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และสถิติอนุมานเปรียบเทียบความต่างของคะแนนความมั่นใจและคะแนนการประยุกต์ความรู้เชิงปฏิบัติด้วย paired-t test

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ยินดีร่วมตอบแบบสอบถามออนไลน์และตอบสมบรูณ์จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 99.12 โดยมีความพึงพอใจในระดับมากต่ออาจารย์นิเทศในการเปิดโอกาสให้ถามและตอบอย่างสม่ำเสมอ (ร้อยละ 74.1) ส่วนระดับความพึงพอใจต่ำที่สุดคือระยะเวลาในการนำเสนอกรณีศึกษารายกลุ่ม (ร้อยละ 9.8) ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ได้รับการพัฒนามากที่สุดคือการสื่อสาร (ร้อยละ 36.6) เมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติพบว่าคะแนนความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชและการประยุกต์ความรู้ไปใช้ปฏิบัติดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, ความพึงพอใจ, ความมั่นใจ, ออนไลน์, การพยาบาลจิตเวช

Abstract

The objectives of this descriptive research were to 1) study the 21st-century learning skills of nursing students in online practice in mental health nursing and psychiatry practicum. 2) Study nursing students' satisfaction with learning in online practice in mental health nursing and psychiatry. 3) Compare mean confidence before and after training. Online practice in mental health nursing and psychiatry practicum in taking care of psychiatric patients among nursing students and 4) Compare the mean scores on the application of knowledge from theory before and after learning in online practice in mental health nursing and psychiatry practicum.

The population consisted of 134 nursing students in the third year of the Academic Year 2020 who were registered in the Mental Health and Psychiatric Nursing Practice Course. All students were practiced by using Blended Learning. Emphasis is placed on role-play for case studies by teachers in each group and face-to-face. The four activities' requirements for each student were 1) group therapy activities 2) therapeutic communication 3) case studies and 4) case study for group conferences. Krejcie and Morgan's method was used for determining the sample size with plus 10 % for error, total sample size was 113 nursing students. Questionnaires were created by researchers according to the 2017 Bachelor of Nursing Science curriculum framework. The instruments consisted of demographic data, a satisfaction questionnaire, self-assessment of 21st-century learning skills, self-confidence in caring for psychiatric patients and the practical knowledge test. Cronbach's alpha was .87 overall.



Data were analyzed by descriptive statistics, mean, percentage, and inferential statistics comparing differences in confidence scores and practical knowledge application scores by paired-t test.

The results showed that 112 nursing students (99.12%) were willing to respond to the questionnaire. The most satisfaction was the usually opportunity to discuss (74.1%) while the lowest of satisfaction was the limited time for case studies conference (9.8%). The most enhancement of 21st-century learning skills is communication skills (36.6%). Comparing between before and finished practice courses the research found that self-confidence in caring for psychiatric patients and applied knowledge to practice scores were also improved with statistical significance at the .05 level.

KEYWORDS: 21st-century learning skills, Satisfaction, Confidence, Online, Psychiatric Nursing

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ประกอบด้วย การเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เนื่องจากเป็นวิชาชีพปฏิบัติ (Practice orientation discipline) เช่นเดียวกับอีกหลายสาขา ในวิชาชีพวิทยาศาสตร์สุขภาพ การจัดการเรียนการสอนมีวิธีการและกลยุทธ์ที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ชัดเจน ทั้งสมรรถนะเชิงวิชาชีพและสมรรถนะเชิงสังคมที่ต้องสามารถวัดและประเมินผลได้ซึ่งโดยทั่วไปคือจัดการสอนแบบผสมผสานเรียนทฤษฎีร่วมกับการฝึกปฏิบัติ ในห้องปฏิบัติการ (Learning Resource Center: LRC) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Direct Learning) และการฝึกปฏิบัติจริงต่อผู้รับบริการ ในสถานบริการทางสุขภาพทุกระดับตั้งแต่โรงพยาบาลขนาดใหญ่ระดับตติยภูมิไปจนถึงระดับปฐมภูมิคือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลและศูนย์บริการสาธารณสุขเรียกว่าฝึกปฏิบัติทางคลินิก (Clinical skill in clinical practice) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะที่จำเป็นบางประการซึ่งไม่สามารถฝึกได้จากห้องปฏิบัติการเช่น ความเป็นปัจเจกบุคคล

เงื่อนไขในการดำเนินชีวิตและบริบทแวดล้อมที่แตกต่างกันของผู้รับบริการ แต่ปลายปี 2562 การศึกษาพยาบาลเป็นสถาบันหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19 อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนยังต้องดำเนินการต่อเพื่อผลิตพยาบาลให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม การเรียนรู้ของผู้เรียนต้องไม่ขาดช่วง แต่ต้องมีรูปแบบตามวิถีใหม่ (OECD, 2020) ตามประกาศแนวปฏิบัติสถาบันอุดมศึกษา (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563) ช่วงก่อนการระบาดของโรคโควิด-19 การเรียนการสอนออนไลน์หรือทางไกลได้ถูกนำมาเป็นทางเลือกเสริมในวิชาเรียนภาคทฤษฎีซึ่งสอดคล้องกับความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตมากขึ้น

เนื่องจากโรคโควิด-19 เป็นโรคอุบัติใหม่ องค์ความรู้ต่าง ๆ ต้องใช้เวลาในการศึกษาพัฒนา จึงเกิดการระบาดซ้ำหลายระลอกในช่วงปี 2563 – 2565 และส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนในวงกว้าง ทำให้สถานบริการทางสุขภาพในทุกระดับต้องรับบทบาทหลักในการดูแลผู้ป่วยโรคโควิด-19 ทั้งส่งเสริม



สุขอนามัย รณรงค์ตามแนวทางวิถีใหม่เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค ดูแลผู้ที่ติดเชื้อในทุกกลุ่มวัย รวมถึงผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงซึ่งมีโรคประจำตัวหรือกลุ่มผู้สูงวัย และท้ายสุดคือฟื้นฟูสุขภาพให้ผู้ที่เคยติดเชื้อกลับมาใช้ชีวิตประจำวันได้ตามปกติที่ดั่งกล่าวนั้น เป็นบทบาทหลักของพยาบาลวิชาชีพซึ่งในภาวะปกติอัตราการล้มไม่เพียงพอต่อความต้องการ อีกทั้งการระบาดของโรคโควิด-19 ยังไม่สามารถควบคุมได้ดี อัตราการติดเชื้อและเสียชีวิตยังสูงมาก การป้องกันด้วยวัคซีนอยู่ระหว่างการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ดังนั้นการปฏิบัติตามแนวทางวิถีใหม่จึงเป็นหลักการที่ต้องเคร่งครัดปฏิบัติซึ่งนอกจากการรักษาสุขอนามัยส่วนบุคคลด้วยการล้างมือสม่ำเสมอ สวมหน้ากากอนามัย การเว้นระยะห่างของบุคคลเมื่อพบกันจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติเรียนรู้ด้วยตนเองในห้องฝึกปฏิบัติการที่นักศึกษาจำนวนมากเรียนรวมกันในห้องที่มีเครื่องปรับอากาศ การหมุนเวียนถ่ายเทอากาศน้อย ง่ายต่อการแพร่กระจายเชื้อโรค ส่วนการฝึกปฏิบัติทางคลินิกสถานบริการสุขภาพต้องระงับการขอเข้าฝึกปฏิบัติหรือลดการศึกษาดูงานของนักศึกษาทุกหลักสูตร ที่กล่าวถึงการปรับตัวของการศึกษาพยาบาลในประเทศกำลังพัฒนาช่วงระบาดของโรคโควิด-19 และมีการ Lockdown ส่งผลให้การเรียนภาคปฏิบัติเพื่อให้ได้ประสบการณ์จริงถูกระงับทั้งหมดและเปลี่ยนเป็นระบบทางไกลที่ต้องพึ่งพิงอาศัยเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตจึงต้องคำนึงถึงการครอบคลุมของสัญญาณที่ผู้เรียนอาจเข้าถึงได้ไม่เท่าเทียมกัน (Chinwendu F. Agu, Jodian Stewart, Nadine McFarlane-Stewart, & Tania Rae, 2021)

อย่างไรก็ตามแนวทางการศึกษาพยาบาลระดับสากลก่อนการระบาดของโรคโควิด-19 มีแนวโน้มที่ต้องการลดชั่วโมงการฝึกปฏิบัติในคลินิก (Clinical

practice) จากแนวทางของหลักสูตรเดิมด้วยเหตุผลสถานพยาบาลเผชิญกับสภาวะขาดแคลนทรัพยากรในคลินิกและบุคลากร การให้นักศึกษาเข้าฝึกปฏิบัติจึงอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อผู้รับบริการซึ่งมีปัญหาทางสุขภาพที่ซับซ้อนมากขึ้น (Bloomfield et al. 2008, Traynor et al. 2010 อ้างใน McCutcheon, Lohan, Traynor, & Martin, 2015) สอดคล้องกับสถานการณ์ในประเทศไทยที่สภาการพยาบาลแห่งประเทศไทยมีนโยบายปรับลดชั่วโมงการฝึกปฏิบัติงานในสถานบริการสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี และส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีเสมือนจริงหรือเพิ่มการเตรียมนักศึกษาในห้องฝึกปฏิบัติการเสมือนจริงของสถานบริการ ช่วงเวลาที่ผ่านมาสถาบันการศึกษาพยาบาลหลายแห่งมีการพัฒนาการเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยก่อนการระบาดของโรคโควิด-19 ได้นำการสอนออนไลน์ด้วยแพลตฟอร์มต่าง ๆ มาใช้เช่น Zoom Cloud Meetings, Google Hangouts Meet, Webinar, Microsoft Teams, Facebook Live และ Line เป็นต้น มาใช้ร่วมสอนอยู่แล้วซึ่งแต่ละโปรแกรมมีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกันไป ผู้ใช้สามารถประยุกต์ได้ตามความเหมาะสม (สิริพร อินทสนธิ, 2563) แต่วิชาฝึกปฏิบัติการพยาบาลที่ต้องดูแลผู้ป่วยจริงเพื่อเพิ่มทักษะปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยตามปัจเจกบุคคลนั้นผู้เรียนต้องอาศัยประสบการณ์ความรู้ ความเข้าใจจากทฤษฎี มาเป็นทักษะการฝึกวิจารณ์ญาณทางคลินิกและศาสตร์อื่น ๆ (Gaberson KB., Oermann MH., 2010) ทำให้วิชาปฏิบัติทางการพยาบาลได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19 อย่างมาก จึงเป็นความท้าทายของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนผสมผสาน (Blended Learning) ซึ่งเป็นแนวคิดที่



มีการบูรณาการการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า (Face to face) และแบบออนไลน์ไว้ด้วยกัน ทำให้แนวทางการเรียนรู้นี้กลายเป็นทางเลือกในยุคความปกติใหม่และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 แม้การเรียนรู้วิธีนี้จะมีข้อดีหลายประการแต่ทั้งผู้สอนและผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารแบบออนไลน์ และความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ปลอดภัยจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 (อารีชีวะเกษมสุข, 2564) โดย Kathleen (2010) เขียนถึงลักษณะของผู้สอนในระบบออนไลน์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนคือเป็นผู้ที่สามารถจัดกระบวนการออนไลน์สอดคล้องกับเนื้อหา มีสื่อเสริมการสอนให้เข้าใจง่าย สามารถจำแนกความสำคัญสำหรับการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อรวมถึงกลยุทธ์การสอนและรูปแบบที่นำมาใช้จำเป็นอย่างยิ่งและต้องมีกรอบคุณภาพและมาตรฐานที่กำหนดของหลักสูตร โดยการเลือกใช้รูปแบบการประเมินผลที่ไม่ซับซ้อนและให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับนักศึกษา จะส่งผลให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีหรือทัศนคติเชิงบวกในการเรียนออนไลน์ พร้อมทั้งยังส่งเสริมพฤติกรรมของนักศึกษาพยาบาลด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Behaviors) (ธีระชล สาทสิน, ศรีสุตา วงศ์วิเศษกุล, 2564) การจัดการเรียนรู้ในคลินิกหรือรายวิชาปฏิบัติทางการพยาบาลที่เน้นการพัฒนาทั้งองค์ความรู้ทักษะทางปัญญาและทักษะเชิงวิชาชีพ ด้วยวิธีการสอนที่หลากหลาย ได้แก่ การใช้สถานการณ์เสมือนจริง กรณีศึกษา การประชุมปรึกษา การใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ รวบรวมอภิปราย การสะท้อนคิดเพื่อให้ได้แนวทางในการ

พัฒนาทั้งตัวผู้เรียนเองและผลลัพธ์การพยาบาล (Cirocco, 2007)

คณะผู้วิจัยได้ออกแบบการสอนในรูปแบบออนไลน์ โดยใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อศึกษาการรับรู้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช การประยุกต์ใช้ความรู้และความพึงพอใจต่อการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ของนักศึกษาพยาบาล ด้วยข้อจำกัดภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 และแม้ว่าจะสามารถควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดได้ ผลการวิจัยนี้ จะสามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลให้สอดคล้องกับนโยบายการปรับลดชั่วโมงการฝึกปฏิบัติในสถานบริการสุขภาพจริงให้มีประสิทธิภาพได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์
3. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชก่อน และหลังการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ของนักศึกษาพยาบาล
4. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการประยุกต์ความรู้จากทฤษฎีก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ออนไลน์ของนักศึกษาพยาบาล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาล

สุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์

- สร้างสัมพันธ์ภาพ สนทนาเพื่อการบำบัดกับกรณีศึกษาบทบาทสมมติโดยอาจารย์ประจำกลุ่ม ครั้งละ 30 นาที จำนวน 3 ครั้ง
- กิจกรรมกลุ่มบำบัด รายคู่ 1 ครั้ง
- การสะท้อนคิดภายหลังสนทนาและกิจกรรมกลุ่มบำบัดจากผู้สอนและเพื่อน
- รายงานกรณีศึกษารายบุคคล
- รายงานกรณีศึกษารายกลุ่มและนำเสนอผ่านออนไลน์

2. ช่องทางการเรียนรู้

- Microsoft Team
- Google Classroom
- VDO call line
- Face to face (เฉพาะกิจกรรมกลุ่มบำบัด)

- การรับรู้ทักษะในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช
- ความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช
- ความพึงพอใจต่อการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ความรู้ ความมั่นใจและความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 หลังการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ของนักศึกษาพยาบาล ภายใต้ข้อจำกัดสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 โดยดำเนินการศึกษาดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 ที่ลงทะเบียนรายวิชาฝึกปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ จำนวน 134 คน

กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างใน ละเอียตศิลาน้อย, 2560) อ้างอิงจำนวนประชากร 140 คน ได้จำนวน 103 คน ผู้วิจัยคาดการณ์ความคลาดเคลื่อนที่จะเกิดขึ้นและโอกาสในการได้ข้อมูลตอบกลับไม่สมบูรณ์



ร้อยละ 10 ดังนั้นได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเท่ากับ 113 คน

การพิทักษ์สิทธิ์

ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตการทำวิจัยจาก คณะบดีคณะพยาบาลศาสตร์ ประกาศรับอาสาสมัครและชี้แจงขั้นตอนการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย และอธิบายให้เข้าใจถึงการปฏิเสธหรือถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลาในขณะตอบแบบสอบถามโดยไม่มีผลกระทบต่อผลการเรียน หรือคะแนนในการฝึกปฏิบัติ ข้อมูลที่ได้จะรักษาเป็นความลับและเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น ก่อนเข้าร่วมการวิจัยผู้วิจัยเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงให้กลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัยลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามโดยผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ต้องระบุตัวตน ขอให้ตอบแบบสอบถาม 1 ครั้งเท่านั้นใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามทั้งหมดประมาณ 30 นาที แบบบันทึกข้อมูลไม่สามารถเชื่อมโยงในการระบุตัวผู้ตอบแบบสอบถามได้

เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศและอายุ

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชออนไลน์คือด้านผู้สอน เนื้อหา กระบวนการและรูปแบบการจัดการสอน สื่อ เทคโนโลยี คำถามเป็นประโยคข้อความ

จำนวน 10 ข้อ เช่น “กรณีศึกษาสมมติที่อาจารย์มอบหมายให้ใช้ฝึกปฏิบัติเอื้อต่อการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติโดยประยุกต์ทฤษฎีมาใช้จริง” คำตอบเป็นมาตราประมาณค่าค่าคุณศัพท์ 2 ขั้ว คะแนนจาก 0 – 5 คือน้อยที่สุด ถึง มากที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบประเมินการรับรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามกรอบหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตฉบับปี 2560 ข้อคำถามเป็นประโยคข้อความจำนวน 6 ข้อ เช่น “การฝึกปฏิบัติออนไลน์ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของท่านในด้านการตัดสินใจ” คำตอบเป็นมาตราประมาณค่าค่าคุณศัพท์ 2 ขั้ว คะแนนจาก 0 – 10 คือน้อยที่สุด ถึง มากที่สุด

ส่วนที่ 4 แบบประเมินความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ข้อคำถามเป็นประโยคข้อความจำนวน 10 ข้อ เช่น “การฝึกปฏิบัติออนไลน์โดยเน้นการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดกับกรณีศึกษาสมมติช่วยให้ท่านมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช” คำตอบเป็นมาตราประมาณค่าค่าคุณศัพท์ 2 ขั้ว คะแนนจาก 0 – 10 คือน้อยที่สุด ถึง มากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน มีค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) เท่ากับ .97 ภายหลังจากไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาล จำนวน 40 คน แล้วนำมาหาความเที่ยงโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .87

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุมัติดำเนินการวิจัยจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
2. ชี้แจงงานวิจัย แนวทางดำเนินงานและสิทธิของนักศึกษา
3. จัดสอบเก็บคะแนน 30 ข้อ สำหรับนักศึกษาทั้งหมดที่ลงทะเบียนเรียน (ประชากร) ก่อนเรียนออนไลน์ 1 สัปดาห์ และแจ้งคะแนนให้รับทราบทันทีภายหลังการสอบ
4. วันที่ 1 หลังการฝึกปฏิบัติครบตามกำหนดเวลา 3 สัปดาห์ จัดสอบเก็บคะแนนโดยข้อสอบคู่ขนานสำหรับนักศึกษาทั้งหมดที่ลงทะเบียนเรียน (ประชากร) และแจ้งคะแนนให้รับทราบทันทีภายหลังการสอบ
5. วันที่ 2 หลังการฝึกปฏิบัติครบตามกำหนดเวลา 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยประกาศรับอาสาสมัคร และส่งคิวอาร์โค้ดแบบสอบถามในระบบออนไลน์ให้นักศึกษาทั้งหมดที่ผ่านการฝึกปฏิบัติออนไลน์ผ่านทางไลน์กลุ่มของนักศึกษา โดยไม่ได้พบนักศึกษาโดยตรง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และสถิติอนุมานเปรียบเทียบความต่างของคะแนน ความมั่นใจและคะแนนการประยุกต์ความรู้เชิงปฏิบัติด้วย paired-t test

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 ที่ลงทะเบียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ จำนวน 112 คน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ระบุเพศของตนเองจึงไม่สามารถคำนวณร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศได้ (ประชากรเพศชายมีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.73)

ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ ที่ได้คะแนนมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ 1) ด้านการเปิดโอกาสให้ซักถามและตอบข้อซักถาม นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 74.1 2) ด้านการใช้ภาษาของอาจารย์ส่งเสริมความเข้าใจและสอดคล้องกับเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 63.4 3) ด้านระยะเวลาการฝึกปฏิบัติกับอาจารย์ประจำกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 59.9 ส่วนความพึงพอใจต่อระยะเวลาการนำเสนอกรณีศึกษารายกลุ่มเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้มีระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด ร้อยละ 22.3 และควรมีการปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 9.8 ดังเสนอในตาราง 1

ในตาราง 2 การรับรู้ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษ ที่ 21 จากการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ พบว่าตนเองได้รับการพัฒนา 3 ลำดับแรกคือ 1) ด้านการสื่อสารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.6 2) การทำงานเป็นทีม คิดเป็นร้อยละ 25.9 และ 3) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คิดเป็นร้อยละ 18.8 ส่วนด้านที่น้อยที่สุดคือการตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 8



ตาราง 1 ความพึงพอใจต่อการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ตาม การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 (n=112)

องค์ประกอบการฝึกปฏิบัติ	ร้อยละความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ควรปรับปรุง
1) กรณีศึกษารายบุคคลส่งเสริมการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติจากการประยุกต์ใช้ทฤษฎีฯ	41.1	44.6	13.4	0.9	0
2) สื่อกรณีศึกษาสมมติส่งเสริมความเข้าใจ ผู้ป่วยจิตเวช	31.3	50.0	17.0	1.8	0
3) กิจกรรมที่กำหนดให้ปฏิบัติสร้างเสริม แรงจูงใจในการฝึกออนไลน์และส่งเสริม ความเข้าใจ	33.0	51.8	13.4	1.8	0
4) อาจารย์ประจำกลุ่มเปิดโอกาสให้ซักถาม และตอบข้อซักถามสม่ำเสมอ	74.1	18.8	7.1	0	0
5) ภาษาของอาจารย์ประจำกลุ่มส่งเสริม ความเข้าใจ สอดคล้องกับเนื้อหา	63.4	29.5	7.1	0	0
6) ระยะเวลาการฝึกปฏิบัติกับอาจารย์ ประจำกลุ่ม	59.9	33.0	7.1	0	0
7) งานที่ได้รับมอบหมายสอดคล้องกับ ระยะเวลา	47.3	42.9	8.0	1.8	0
8) การนำเสนอกรณีศึกษารายกลุ่มส่งเสริม การเรียนรู้ มีระยะเวลาเหมาะสม	22.3	40.2	20.5	7.2	9.8
9) เกณฑ์การประเมินมีความสอดคล้องกับ สถานการณ์ปัจจุบัน	50.9	38.4	9.8	0	0.9

ตาราง 2 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและ จิตเวชศาสตร์ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 (n=112)

ทักษะการเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
ความเป็นผู้นำ	13	11.6
การทำงานเป็นทีม	29	25.9
การสื่อสาร	41	36.6
การตัดสินใจ	8	7.1
การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	21	18.8



ตาราง 3 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชและคะแนนการประยุกต์ความรู้เพื่อการปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ในการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ พบว่าภายหลังการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์นักศึกษาพยาบาลศาสตร์

ชั้นปีที่ 3 มีความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชแตกต่างกับความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชก่อนฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการประยุกต์ความรู้เพื่อการปฏิบัติหลังการฝึกปฏิบัติออนไลน์แตกต่างจากก่อนการฝึกปฏิบัติออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ที่ฝึกปฏิบัติรายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ออนไลน์ (n=112)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	T	p
ความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชก่อนฝึกปฏิบัติออนไลน์	6.60	2.103	6.193	.000
ความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชหลังฝึกปฏิบัติออนไลน์	7.68	1.756		

$p < .05$

ตาราง 4 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนการประยุกต์ความรู้เพื่อการปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ในการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ พบว่าภายหลังการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาล

สุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 มีคะแนนการประยุกต์ความรู้เพื่อการปฏิบัติหลังการฝึกปฏิบัติออนไลน์แตกต่างจากก่อนการฝึกปฏิบัติออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการประยุกต์ความรู้เพื่อปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ที่ฝึกปฏิบัติรายวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ออนไลน์ (n=112)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	T	p
คะแนนการประยุกต์ความรู้เพื่อปฏิบัติก่อนฝึกออนไลน์	4.41	0.665	15.088	.000
คะแนนการประยุกต์ความรู้เพื่อปฏิบัติหลังฝึกออนไลน์	6.89	1.52		

$p < .05$

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการ

พยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ พบว่าได้รับการพัฒนาทักษะมากที่สุดคือการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของรุ่งนภา จันทรา และอติญาณ์ ศรีเกษตริณ (2560) ที่พบว่าทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ด้าน



การสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราษฏร์ธานี อยู่ในระดับสูงอธิบายได้ว่านักศึกษาพยาบาลมีอายุอยู่ในช่วง 19-22 ปี มีการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ผ่านระบบ เครือข่ายออนไลน์อย่างกว้างขวางทำให้มีความสามารถในการสื่อสารและการใช้สารสนเทศสอดคล้องกับการศึกษาของศฤงคารีย์, พิชาภรณ์ จันทนกุล, รัตนาภรณ์ นิวาศานนท์, กาญจนา งามจันทราทิพย์ และศิริพร สามสี (2565) นักศึกษาได้สะท้อนให้เห็นว่าการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรวดยอดสาขาคงครุกรรมต้องมีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองด้วยและนักศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีค่อนข้างมากส่งผลให้สามารถค้นคว้าเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่น่ามาใช้ในการพยาบาลด้านการผดุงครรภ์ได้เพิ่มขึ้นด้วยการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ จากผลการศึกษาครั้งนี้ นักศึกษามีความพึงพอใจด้านอาจารย์ประจำกลุ่ม เปิดโอกาสให้ซักถามและตอบข้อซักถามสม่ำเสมอ และภาษาของอาจารย์ประจำกลุ่มส่งเสริมความเข้าใจสอดคล้องกับเนื้อหาสอดคล้องกับการศึกษาของเสถียร พูลผล และปฏิพล อรรถนพบริบูรณ์ (2563) ว่าการเรียนออนไลน์ทำให้มีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอนมากยิ่งขึ้น และจากการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาพยาบาลต่อการเรียนแบบออนไลน์ช่วงสถานการณ์โควิด-19 พบว่านักศึกษากล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น การฝึกออนไลน์ไม่ได้ปฏิบัติจริงแต่ต้องอธิบายให้อาจารย์และเพื่อนฟัง ได้สอนเพื่อน ได้สาธิตมันทำให้จำได้ไม่ลืม เรียบเรียงความคิดเป็นระบบมากขึ้น (มาลี

คำคง, อธิภา อมรปิยภากร, รพีภัทร ชำนาญเพาะและมุขรินทร์ ทองหอม, 2564) บทบาทของผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม การอภิปราย และการเจรจาโต้ตอบ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดความสนใจ มีชีวิตชีวา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย (จิรภัค สุวรรณเจริญ, อติญาณ์ ศรีเกษ, ชุตติมา มาลัย, 2560) เกรแฮม (Graham, 2006) กล่าวว่าว่าการเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นรูปแบบการเรียนที่ยืดหยุ่น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการนั่งฟังการบรรยายในชั้นเรียนปกติ เพราะผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ทางการเรียนรู้อย่างอิสระผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ไม่ถูกจำกัดด้วยสถานที่ และเวลา ผู้เรียนสามารถเลือกเวลาเรียนรู้หรือฝึกปฏิบัติได้ตามต้องการและตามอัตราความเร็วหรือความพร้อมของผู้เรียนเอง (Self-paced instruction) ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Hsu และ Hsieh (2011) พบว่านักศึกษาพยาบาลได้วันที่ได้รับการจัดการเรียนแบบผสมผสานในกระบวนวิชาจริยธรรมทางการพยาบาลมีกระบวนการคิดที่มีเหตุผล เป็นระบบชัดเจน และลึกซึ้งมากขึ้น รวมทั้งมีความพึงพอใจในบรรยากาศการเรียนรู้สูงชัน การจัดการเรียนรู้ภาคปฏิบัติซึ่งเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้จากทฤษฎีนำมาสู่การปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งผู้เรียนต้องอาศัยทักษะและวิจารณญาณทางคลินิกในการบูรณาการความรู้ทางการพยาบาลและศาสตร์



อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย (Gaberson, 2010)

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชก่อน และหลังการฝึกปฏิบัติออนไลน์ วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ ของนักศึกษาพยาบาล พบว่าภายหลังการฝึกปฏิบัติออนไลน์วิชาปฏิบัติการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์นักศึกษาประเมินตนเองว่ามีความเข้าใจประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการปฏิบัติและมีความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชมากกว่าก่อนฝึกปฏิบัติหรือเรียนภาคทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แม้การฝึกปฏิบัติส่วนใหญ่ได้รับการออกแบบให้เป็นระบบออนไลน์นักศึกษาฝึกการสนทนากับอาจารย์ประจำกลุ่มในบทบาทสมมติผู้ป่วยจิตเวชจากประสบการณ์ของผู้สอนและด้วยมีการโต้ตอบกับนักศึกษา การสังเกตการพูด ประโยคหรือพฤติกรรม การแสดงออกทางสีหน้า แววตา น้ำเสียงของนักศึกษา และสะท้อนคิดกระบวนการสุนทรียศาสตร์ภายหลังการฝึกสนทนาบำบัดและการจัดกิจกรรมกลุ่มบำบัดส่งเสริมและเปิดโอกาสในการเรียนรู้ ด้วยการตั้งคำถาม รับฟังอย่างลุ่มลึก เปิดใจและพัฒนาความคิดผ่านกระบวนการกลุ่มในออนไลน์ ภายใต้ข้อจำกัดทางสังคมได้ สอดคล้องกับวิสูตรโพธิ์เงิน (2565) พบว่าการใช้สุนทรียสนทนาในการสอนนักศึกษาปริญญาตรีช่วยให้ไม่น่าเบื่อ ส่งเสริมความเข้าใจและการสร้างสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น เปิดมุมมองความคิด ซึ่งการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การรับฟังเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งของพยาบาลและพยาบาลจิตเวชด้วย

การพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการจัดการศึกษาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ตาม

แนวคิดของ Trilling & Fadel (2009) ประกอบด้วย การเรียนรู้หลายด้าน จากการศึกษาครั้งนี้ศึกษารับรู้ ว่าได้รับการพัฒนาทักษะมากที่สุดคือการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของรุ่งนภา จันทรา และอดิถุญญ์ ศรีเกษตริณ (2560) ที่พบว่าทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุราษฎร์ธานีอยู่ในระดับสูง อธิบายได้ว่านักศึกษาพยาบาลมีอายุอยู่ในช่วง 19-22 ปี มีการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์อย่างกว้างขวางทำให้มีความสามารถในการสื่อสารและสารสนเทศสอดคล้องกับการศึกษาของสุกฤตา ตะการีย์และคณะ (2565) นักศึกษาได้สะท้อนให้เห็นว่า การเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรพชยอดสาขาผดุงครรภ์ ต้องมีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองด้วยและนักศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีค่อนข้างมากส่งผลให้สามารถค้นคว้าเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการพยาบาลด้านการผดุงครรภ์ได้เพิ่มขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

ด้านการศึกษา

ในระดับหลักสูตร ภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ หากมีการออกแบบการเรียนรู้โดยผสมผสานรูปแบบความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สื่อ กระบวนการสุนทรียศาสตร์สามารถพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะเชิงวิชาชีพตามหลักสูตรได้ ดังนั้นผู้สอนควรสร้างนวัตกรรมการ



เรียนรู้ให้หลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยไม่ถูกจำกัดจากสถานการณ์วิกฤตในอนาคต

ระดับนโยบาย หน่วยงานที่กำกับดูแลด้าน การศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพและหน่วยงานด้าน สุขภาพควรมีมาตรการ แผน และกลยุทธ์ร่วมกันในการ ผลิตสื่อออนไลน์ที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับการเรียนรู้ เพื่อรับมือและบรรเทาผลกระทบจากวิกฤตการณ์ด้าน สุขภาพที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตช่วยส่งเสริมให้การผลิต บุคลากรด้านสุขภาพไม่หยุดชะงักโดยคำนึงถึงโอกาส และความเท่าเทียมในการเข้าถึงระบบการเรียน การสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะและคุณลักษณะเชิงวิชาชีพไม่แตกต่างกัน

ด้านวิจัย

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความคุ้มค่าและ ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ สามารถผลิตพยาบาลได้ตามคุณลักษณะวิชาชีพภายใต้ การใช้งบประมาณและทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด มีการ ขยายขอบเขตของการวิจัยให้ครอบคลุมมากขึ้น เช่น การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในวิชาปฏิบัติการ พยาบาลอื่น ๆ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). ประกาศมาตรการและการเฝ้าระวังการ ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโค วิด-19 ฉบับที่ 3 สืบค้นจาก http://www.ops.go.th/main/images2563/mua Admin/corona/COVID_3.pdf

จิรภัค สุวรรณเจริญ, อติญาณ ศรีเกษ และ ชุติมา มาลัย. (2560). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21สำหรับนักศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต.พยาบาลสาร, 44(4); 177-188.

ธีระชล สาดสิน และศรีสุดา วงศ์พิเศษกุล. (2564). ถอด บทเรียนการสอนออนไลน์: ความท้าทายสำหรับ อาจารย์ในสถานการณ์โรคโควิด-19.วารสาร พยาบาลทหารบก, 22(1); 1-9.

มาลี คำคง, อติภา อมรปิยภากร, รพีภัทร ชำนาญเพาะ และ มุขรินทร์ ทองหอม. (2564). การจัดการเรียน การสอนภาคปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้ระบบออนไลน์ใน สถานการณ์โควิด-19.วารสารพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม. 22(43); 114-126.

รุ่งนภา จันทรา และอติญาณ ศรีเกษตริน. (2560). ทักษะการ เรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนีสุราษฎร์ธานี.วารสารเครือข่าย วิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, 4(1); 110-180.

ละเอียด ศิลาน้อย. (2560). การใช้สูตรทางสถิติ (ที่ถูกต้อง) ใน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยเชิง ปริมาณในทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 12(2); 50-61.

วิสูตร โพธิ์เงิน. (2556). การใช้สุนทรียสนทนาเพื่อพัฒนา ความสามารถในการตั้งคำถามของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.วารสารศิลปากร ศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1); 21-33.

สิริพร อินทสนธิ์. (2563) โควิด-19: กับการเรียนการสอน ออนไลน์ กรณีศึกษารายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บ COVID - 19 and Online Teaching case study: Web Programming Course.วารสารวิทยาการ จัดการปริทัศน์, 22 (2); 203-213.



- สุกฤตา ตะการีย์, พิชามรณ์ จันทนกุล, รัตนาภรณ์ นิเวศานนท์, กาญจนา นามจันทราทิพย์ และศิริพร สามสี. (2565). ผลลัพธ์การจัดการเรียนภาคปฏิบัติออนไลน์ในนักศึกษาพยาบาลช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019: กรณีศึกษารายวิชาปฏิบัติการพยาบาลรວຍຍອດສາขາມດຸງຄຣຣຸກ. *วารสารพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม*, 23(45); 73-88.
- เสถียร พูลผล และปฏิพล อรรถพบธิบูรณ์. (2563). การสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงโควิด 19 เพื่อออกแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม. การประชุมวิชาการครั้งที่ 15. 30 กรกฎาคม 2563. สมาคมเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กรระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (คพอท.).
- อารี ชิวเกษมสุข. (2564). การจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในยุคความปกติใหม่. *วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล*, 37(1); 25-37.
- Chinwendu F. Agu, Jodian Stewart, Nadine McFarlane-Stewart, & Tania Rae. (2021). COVID-19 pandemic effects on nursing education: looking through the lens of a developing country. International Council of Nurses 1-6. *International Nursing Review*, 68(2); 153-158.
- Ciocco, MM. (2007). How reflective practice improves nurse's critical thinking ability. *Journal of Gerontological Nursing*, 30(6): 405-413.
- Gaberson KB, Oermann MH. (2010). Clinical strategy in nursing. New York: Springer Publishing.
- Hsu, L.L. and Hsieh, S.I. (2011) Effects of a blended learning module on self-reported learning performances in baccalaureate nursing students. *Journal of Advanced Nursing*, 67(11), 2435-2444.
- Kathleen Sitzman. (2010). Student-preferred caring behaviors for online nursing education. *Nursing Education Perspectives*, 31(3); 171-178.
- McCutcheon, K., Lohan, M., Traynor, M., & Martin, D. (2015). A systematic review evaluating the impact of online or blended learning vs. face-to-face learning of clinical skills in undergraduate nurse education. *Journal of Advanced Nursing*, 71(2); 255-270.
- OECD. (2020). *A framework to guide an education response to the COVID-19 Pandemic of 2020*. Retrieved from https://www.oecd-ilibrary.org/education/a-framework-to-guide-an-education-response-to-the-covid-19-pandemic-of-2020_6ae21003-en.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. San Francisco, CA: John Wiley & Sons.